
MUSEITIDNINGEN

Medlemsblad för Råå museiförening

HÖSTMÖTE

I Raus Församlingsgård, ingång från Kielergatan
Torsdagen den 22 oktober 1998, kl. 19.00

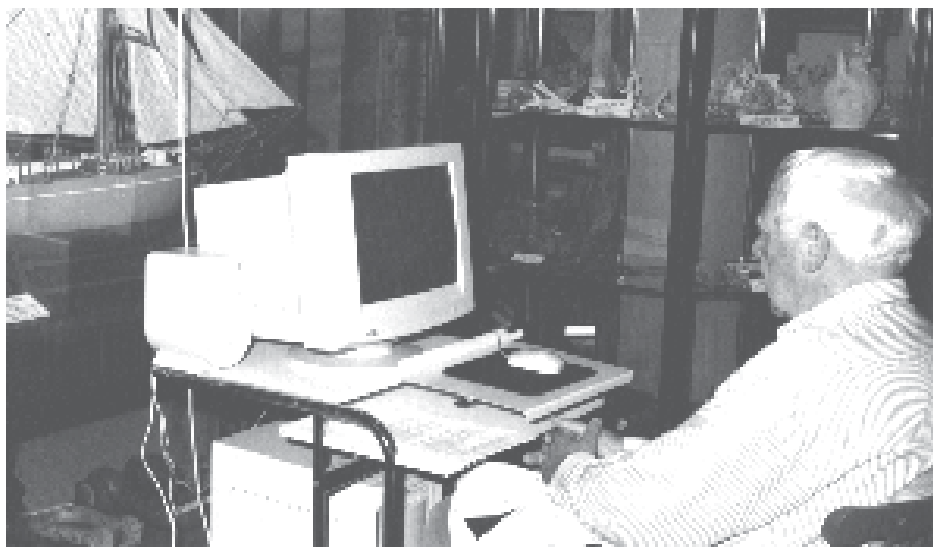
Rapporter och information

Servering av gott kaffe och kakor, pris 25 kr

Vi datoriserar museet:

**Bengt Persson visar och förklarar våra nya
möjligheter med datatekniken**

Släktforskning med hjälp av dator demonstreras

Vår nya datakiosk lockade många besökare på Museets Dag. Foto Bengt Andersson.

En fin museisommar

Rut Olsson, Signhild Jonasson och Britta Björck visar kvinnögöra i "Stuan" under Museets Dag. Foto Bengt Andersson.

Vädret har stor betydelse för intresset att besöka museer under sommartid.

Denna sommar har verkligen visat detta, för det har varit många som besökt vårt fina museum denna säsong. Besöksantalet kommer med största säkerhet att ligga på samma höga fina nivå som under invigningsåret 1997.

Gruppbesöken fortsätter stadigt att öka, vilket vittnar om att vårt utbud är så attraktivt att pensionärsföreningar och bussbolag har förstått att det är ett trevligt utflyktsmål att satsa på.

Förutom de permanenta utställningarna har årets utbud varit konstnären Gustav Rudbergs spännande verk och vår egen kvinnogrupp.

För oss på museet var det otroligt att vi kunde etablera en sådan fin kontakt med konstnären och att han ville ställa ut delar av sin produktion för allmänheten. Här fanns

det möjlighet att studera olika stilar inom Gustav Rudbergs konstnärsbana. Det fanns konstverk i privat ägo och konstverk till försäljning. Ett stort tack till Lena Carlsson för all hjälp.

Vår egen kvinnogrupp har på ett utmärkt sätt visat hur man tvättade förr. Med hjälp av gamla ting och egen kreativitet har man mycket väl åskådliggjort kvinnornas styva arbete med tvätten. Mycket sevärt.

Vid våra permanenta utställningar har vi även haft lite förnyelser.

Kurt Björklund har förgyllt ett antal söndagar med personlig närvaro vid sin kära Golden Lady. Vid dessa tillfällen har han outröttligt och med stor entusiasm berättat om sina upplevelser på de sju haven. Vid dessa gånger har man klart kunnat utläsa en ökad besöksfrekvens. Vilken lycka att få ha Kurt och hans Golden Lady på vårt museum!

Andra förnyelser är att galionsfiguren från Freja är omsorgsfullt restaurerad och flyttad till en verklig hedersplats i sydöstra hörnet av båthallen.

Vinterns arbete har också resulterat i att skeppshandeln har fått en egen bod. Vår fd skeppshandlare på Råå, Harry Monroe, har omsorgsfullt åskådliggjort gamla tiders "handelsförening" med sitt breda sortiment av allehanda ting.

I kärt sällskap med ovanstående ligger hantverkarelängan som innehåller "Toffel-Villes" verkstad, en svarvareverkstad, skomakareverkstad och inslag av Raus stenkärleksfabrik.

Museets Dag har genomförts på traditionellt sätt med många trevliga inslag av hantverk, sjömansarbete, fiskeri och kvinnogöra. Hela arrangemanget är alltid lika uppskattat och välbesökt.

Höstens och vinterns arbete är planerat av styrelsen. En styrhytt, som sjövägen är hemhämtad från varvet i Gilleleje, skall rustas upp och placeras i östra delen av "Durken". Det kommer att bli ett stort och omfattande arbete med mycket pyssel innan vi till våren kan presentera en styrhytt med gamla navigationsinstrument, en ratt och olika reglage till förhoppningsvis stor nyfikenhet och glädje för våra besökare. Vår stora datorsatsning, som presenteras utförligare på annan plats i denna tidning,

blir också mycket tidskrävande för den grupp, som skall jobba med detta.

Två kommande utställningar är planerade för säsongen 1999. En kommer att vara i vår lokal under takåsen med temat "Olika generationers upplevelser kring Anders Petter Persson". Han var en av museets grundare. Mer information om detta i en separat artikel på sid 22.

Holms skeppsvarv fyller 100 år 1999, vilket vi gärna vill uppmärksamma med en utställning på "Lofet".

Vinterarbetet kommer också att innebära reparationer och underhåll på våra permanenta utställningar och sist men inte minst kommer kvinnogruppen med sin nya utställning.

Museets studieresa har i år Esbjerg som sitt mål, där det stora Fiskeri og Sjöfartsmuseet ligger.

Jag ser med stor optimism och glädje fram emot hösten och vinterns arbete.

Det är en helt fantastisk förmån att få leda alla entusiaster, som outtröttligt jobbar mot samma mål:

**För Råå Museum -
vi gör det tillsammans**

Väl mött på höstmötet!
Ragnar Thornberg, ordf.

Årsskifte stundar

Medlemsbeviset med nytt årskort bifogas detta nummer av Museitidningen. Vi ber dem som **ändrat adress** eller har annat meddelande till medlemsregistret att utnyttja **blankettens ändringsuppgift**. Ni kan också ringa Torsten Stuesson på tel 26 29 80.

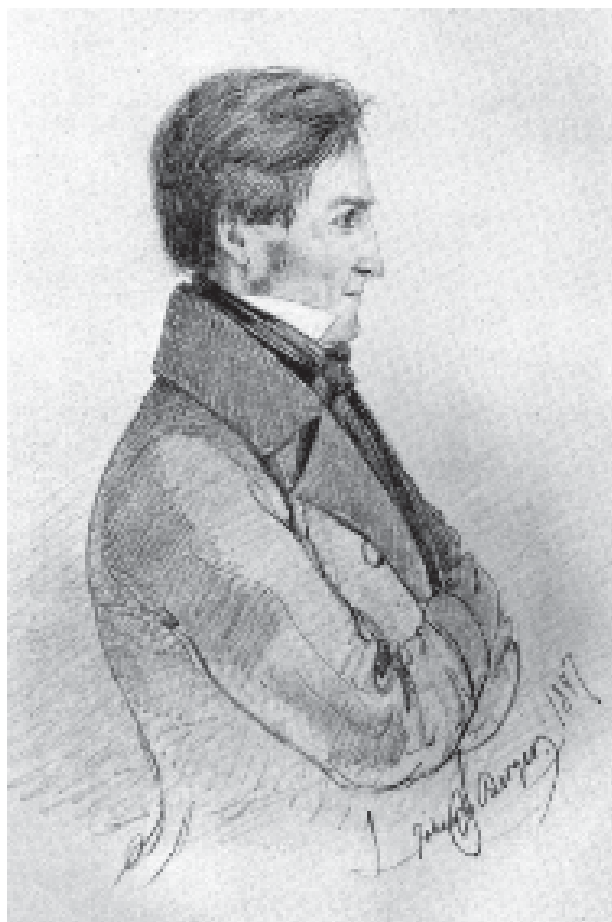
Årsbetalande medlemmar betalar 50:- för år 1999. Nya årsbetalande medlemmar som tillkommit efter 1 september 1998, behöver inte erlægga någon avgift för 1999.

Avgiften för ständigt medlemsskap är oförändrade 500:- Ständiga medlemmar betalar givetvis ej någon avgift.

Vi tar tacksamt emot **bidrag till projekt "Datorisering"**. Använd gärna medlemsbevisets pg-blankett för inbetalningen.

150 år sedan Peter Wieselgren kom till Helsingborg och Raus

Peter Wieselgren föddes år 1800 på gården Spånåhult i Vislanda socken i Kronobergs län som son till bonden Jonas Jonsson och Elin Ingemarsdotter. Redan i skolan i Växjö tog han upp det gamla familjenamnet Wiesel - som tidigare hade burits av studerade medlemmar av släkten - och lade till -gren. Man upptäckte tidigt att pojken hade läshuvud, och trots att familjen levde under små ekonomiska förhållanden övertalades fadern att låta sonen läsa vidare. Wieselgren berättar själv i sina barndomsminnen, som han tecknade ned för sina egna barn att ”kyrkoherden öfverbevisade min far att offra mig till studier om han ock därför måste skuldsätta sitt hemman än mer.”

Peter Wieselgren - ett ungdoms-porträtt av Johan Berger 1847. Lunds Universitetsbibliotek.

Efter avslutad skolgång skrevs han in vid universitetet i Lund i september 1820, och redan i december samma år avlade han teologisk examen. I juni 1821 skrev han på latin en avhandling i arabisk filologi.

Under studietiden arbetade han ett par somrar med att ordna upp och katalogisera Jacob De la Gardies arkiv på Löberöd. Greven gav honom snart sitt fulla förtroende, och han fick obegränsad tillgång till familjens bibliotek. Wieselgren berättar själv att han på Löberöd ”frossade i historia och skönlitteratur.” Genom ”hans hejdlösa studienit” skriver en av hans kamrater ”förstör han totalt sin hälsa”. Han studerade hela de ljusa sommarnätterna, och ofta hade han inte ens tid att klä av sig, även om han någon stund slumrade till i gryningen.

Han promoverades 1823, blev docent i litteraturhistoria 1824, akademibibliotekarie i Lund 1830, och 1833 kal-

lades han till kyrkoherde i Västerstad nära Lund, där han stannade kvar som lantpräst i 14 år.

Lantpräst i Västerstad

När Wieselgren kom till Västerstad var det spillrorna av en totalt försupen menighet han hade framför sig. Under en av hans första predikningar i församlingen började plötsligt två druckna kvinnor slåss. När man skulle leda ut dem stannade den ena framför predikstolen, knöt näven mot Wieselgren och skrek: ”Hör Du präst! Stå inte där och straffa Västerstads byamän, ty di är klogare och bättre än Du om Du så står i tre tima och präkar, ty inte förstå vi möet hva Du sier och inte villa vi förstå t heller.”

Samtidigt låg klockaren och sov ruset av sig i sakristian, och när Wieselgren gick ner från predikstolen kräktes en full karl i sin bänkgrannes hatt. Det var en helt annan publik än studenterna på litteraturföreläsningarna i Lund!

Wieselgren insåg att orsaken till Västerstadbornas förfall var spriten. Han började ett veritabelt härnadståg mot brännvins-

bränningen och dryckenskapen. Bl. a. grundade han 1836 en nykterhetsförening och började ett moraliskt och socialt saneringsarbete som enligt en av Wieselgrens levnadstecknare saknar motstycke i svenskt församlingsliv.

Man förstår vad Wieselgren hade att kämpa mot när man kan läsa att en av hans samtida prästkolleger i ett tal säger: ”Brännvinet hör till Sveriges klimat. Det är nyttigt för den arbetsamme mannen vars lemmar duvna av trötthet...Man säger att brännvinet är naturvidrigt, detta är ett misstag. Jag har sett småbarn fika därefter...”

Men Wieselgren ger inte upp. Och han lyckas. När han lämnar Västerstad efter 14 år skriver en av hans vänner: ”Hela ortens civilisation är Wieselgrens verk. När han tog emot Västerstad var det knappt ett folk, när han lämnade Västerstad var det en blomstrande församling.”

Kyrkoherde i Helsingborg och Raus

År 1847 utnämndes Wieselgren av kung Oscar till kyrkoherde i Helsingborg med annexförsamlingarna Raus och Välluf, och

Prästgården i Västerstad med ruinen efter den gamla sockenkyrkan, där Wieselgren predikade. Teckning från 1892.

Prästgården som låg i hörnet av nuvarande Storgatan och Prästgatan var helt förfallen när Wieselgren flyttade in och omfattande reparationer gjordes 1849.

i slutet av april 1848 flyttade han in med hustru och sex barn i Helsingborgs gamla prästgård, och staden fick sin mest bemärkte prästman genom tiderna.

Striden om kyrkoherdetjänsten hade varit hård. I 1:a förslagsrummet stod skolrektorn i Lund, C.G. Berling, i 2:a P.G. Ahnfelt, sedermera kyrkoherde i Farhult och Jonstorp samt Wieselgrens nära vän sedan ungdomsåren, och i 3:e C.A. Sylvan, som så småningom blev kyrkoherde i Glemminge. De var alla väl meriterade män, men församlingsborna ville inte ha någon av dem utan man kallade till 4:e provpredikant prosten O.P. Theander, och vid valet erhöll han också en överlägsen majoritet av rösterna. Säkerligen räknade man med i staden att den oerhört populära Theander skulle utnännas, då plötsligt Wieselgren lade in extra ansökan om tjänsten. Esaias Tegnér hade dött 1846, och biskopsstolen i Växjö hade blivit ledig efter honom. Wieselgren hade hoppats få tjänsten, men på grund av

en del intriger blev han enbart placerad i 2:a förslagsrummet. Kungen lär då ha yttrat att han ville ge Wieselgren ett pastorat som i ekonomiskt avseende var bättre än ett stift, nämligen Helsingborg.

Utnämningen väckte ett enormt uppseende i Helsingborg. O.P. Sturzen-Becker, grundare av och redaktör för den alldeles nystartade Öresundsposten och Wieselgrens argaste vedersakare under helsingborgstiden, skriver i ett brev till en vän i maj 1847: "Hela staden är desperat öfver Peter Wieselgrens utnämmande till pastor derstädes i stället för Theander, en mycket galant karl som staden ville ha..." Theander själv var lycklig över att få stanna kvar i sin prästgård i Kropp. Han var kyrkoherde där och älskade sin trädgård med blommorna och fågelsången.

När Wieselgren tillträtt sitt ämbete skrev Sturzen-Becker en från artikel i ÖP: "Herr doktorn och prosten Wieselgren anlände hit i våras skänkt åt Helsingborgs försam-

Oscar Patrick Sturzen-Becker, redaktör för Öresundsposten och Wieselgrens antagonist i Helsingborg.

ling såsom en överraskning av kunglig nåd...””Wieselgren tror tydligen,” fortsätter han ”att i Helsingborg har han funnit ett

verkligt Sodom och Gomorra. Med stränghet och fanatism låter han upptuktelsens ris svinga över den arma staden-i mer än ett hänseende säkerligen ett av Sveriges mest exemplariska samhällen...”

Sturzen-Beckers angrepp återkommer ideligen i ÖP, han kritiserar Wieselgrens predikningar, han ironiserar obarmhärtigt över Wieselgrens olika göranden och låtanden, och inte ens Wieselgrens barn går fria.

Den stora skandalen

I en artikel den 6 oktober 1849 påstår ÖP att när Peter Wieselgren föregående lördag hade hållit morgonbön i Mariakyrkan, kyrkovaktmästaren plötsligt hade hört konstiga ljud från en av bänkarna där skolans elever brukade sitta. Han undersökte saken och hittade då tre pojkar som roade sig med att spela kort. I början nämns pojkarna visserligen inte vid namn, men en av dem kallas ”den glade sonen till en viss mycket allvarsam kyrkoherde och theologie doctor”. Var och en av Helsingborgs då knappt 5000 invånare bör ha förstått att Wieselgrens 13-årige son Harald avsågs. Artikeln

Småstaden Helsingborg på Wieselgrens tid. Ritad år 1850 av Alexander Nay. Huset längst ner i vänstra hörnet, Helsingborgs gamla museum, uppfördes som skola 1845.

väckte ett enormt uppseende inte bara i Helsingborg utan också i övriga delar av landet, och biskopen krävde att saken skulle utredas ordentligt.

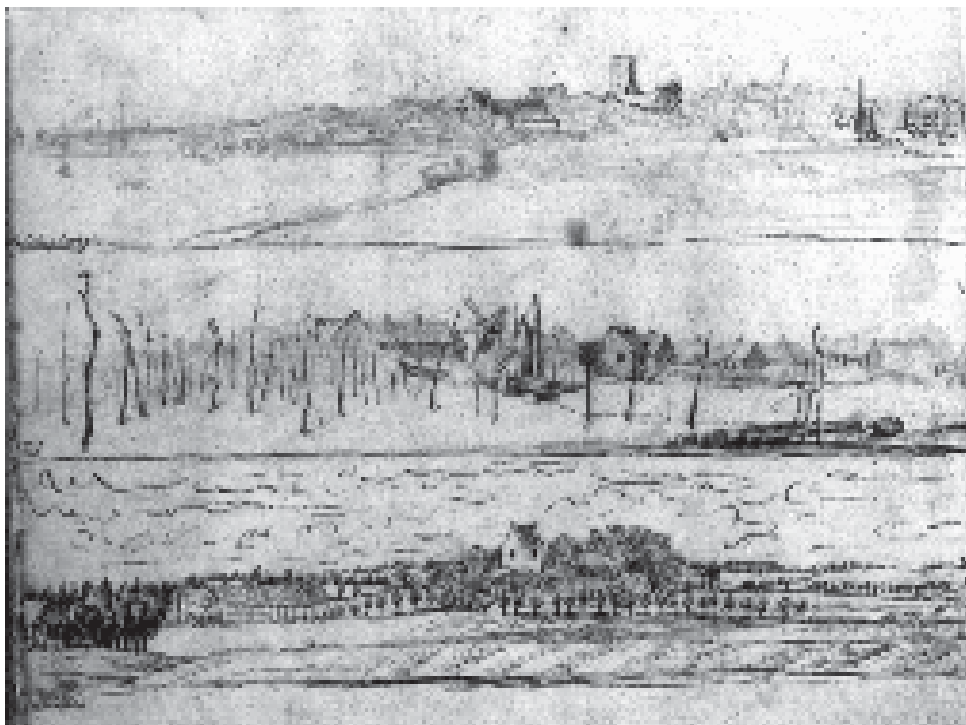
För att göra en mycket lång historia kort visade det sig att artikeln var ren lögn. Skolans elever deltog överhuvudtaget inte längre i Mariakyrkans morgonböner. Alla eleverna hade varit samlade i skolans aula den aktuella lördagsmorgonen. Upphovet till alltsammans var en liten gosses uppdikade historia. Öresundspostens konkurrenttidning Helsingborgsposten stod hela tiden på Wieselgrens sida, men det kan naturligtvis inte ha varit roligt för de tre pojkarna eller deras familjer, som under hela utredningstiden fick schavottera i tidningarna.

Kampen mot smuglingen

Varför blev Wieselgren då i början så impo-

pulär i sin nya församling? Helsingborg var i mitten av 1800-talet en blomstrande köpstad. Men det fanns också mycken ohedlighet i handelslivet. Wieselgren tyckte också, att det andliga livet i staden lämnade mycket övrigt att önska. Han bekämpade med iver den moraliska slappheten, och det gick inte längre för sig att sova i kyrkan, något som ofta hade hänt under hans företrädares, hovpredikanten Hallbecks tid. Han kunde helt enkelt vara ganska despotisk, och helsingborgarna tyckte inte om att han lade sig i deras sätt att leva.

På Råå Sand brukade han hålla söndagspredikningar för Rååborna om superioriets och smuglingens fördärv. Medan Wieselgren predikade åkte drängen som hade kört honom dit iväg för att ge hästen mat och vatten. Samtidigt lastade man in i vagnen smuggelgoods - sprit och kläde - och Wieselgren blev sig själv ovetande red-

På Kulturen i Lund finns en blyertsteckning som visar Helsingborg, Råå och Flädie på Wieselgrens tid. Ritad av Kilian Zoll ca 1850.

Rååkonstnären Lennart Möllers vision av Wieselgrens ofrivilliga deltagande i luredrejeriet.

skap för den smuggling som var honom så förhatlig.

Wieselgrens skola i Raus

Vad åstadkom Wieselgren mera påtagligt under sina tio år i Helsingborg och Raus? Ett av de mera synbara resultaten av hans vistelse här blev väl den stora reparationen av Mariakyrkan. Också kyrkan i Raus fick under hans tid nytt tak.

Skolan var hans alldeles speciella skötebarn och den s.k. Wieselgrens skola, där byggnaden fortfarande ligger kvar alldeles invid Raus kyrka, är hans verk.

Redan på en sockenstämma i december 1845 hade det beslutats att ett nytt skolhus skulle byggas för Rausbarnen. Först i maj år 1848 - alltså under Wieselgrens allra första månad här - lyckades man genom en fint av Wieselgren få de envisa Rausborna att acceptera det slutgiltiga förslaget. Om-

röstningen gick så till att de som gick med på att skolan skulle byggas skulle behålla mössan på, de som röstade nej till förslaget skulle ta av sig mössan. Alla sockenstämmodeltagarna behöll sin vana trogna mössorna på huvudet, och Wieselgren kunde raskt förklara att förslaget enhälligt hade antagits. Fram till 1888 användes byggnaden som skola.

Apologistskolan i Helsingborg

På Wieselgrens initiativ inrättades också år 1848 en självständig s.k. apologistskola i Helsingborg. Skolan skulle undervisa dem som ville ägna sig åt de praktiska yrkena, antingen handel och näringar eller militärståndet och räkningsverken. Wieselgren finansierade de två första åren skolan med 200 riksdaler ur sina egna privata medel. Ett enda villkor ställde han upp, läraren skulle förutom undervisningen i de ordinarie äm-

na också ta hand om gymnastikundervisningen!

Skolan blev en succé i Helsingborg. Första terminen fanns 15 elever. Tre terminer senare togs det in dubbelt så många elever, och det i en småstad av Helsingborgs storlek. Så småningom inlemmades skolan i de lägre klasserna av lärdomsskolan.

Publicistisk verksamhet och triumftåg genomlandet

Wieselgren var en produktiv man. Han hade en enorm arbetsförmåga och en stor lätthet att uttrycka sig i tal och skrift. Han gav ut böcker och småskrifter och skrev artiklar i rasande takt. Under sin kyrkoherdetid här gav han bl. a. ut de två sista delarna av sitt stora litteraturhistoriska verk "Sveriges sköna litteratur", och han skrev sammanlagt ca 700 personskildringar i "Biographisk lexicon öfver namnkunnige svenske män" som började ges ut redan 1836. Han

Agitationsskrift av Wieselgren, utgiven av Vä Nykterhetsförening.

utarbetade 1849 ett förslag till en nytgåva av Johan Olof Wallins 1819 års psalmbok. Dessutom gav han år 1851 ut "Helsingborgs historia" som redan i slutet av 1700-talet hade författats av en av hans företrädare i kyrkoherdeämbetet, Elias Follin. Men trots allt annat arbete glömde han inte nu heller bort nykterhetsarbetet. Husbehovsbränningen förbjöds av riksdagen 1855. Bönderna opponerade sig våldsamt, de brydde sig helt enkelt inte om beslutet, och lönnbränning förekom i hela landet. Ordningmakten stod helt maktlös ända tills man tog Wieselgren till hjälp. Han tog ledigt från sin kyrkoherdetjänst och drog ut på en månads lång föredragsturné genom landet, en formlig triumffärd från län till län, där han märkligt nog genom sin vältalighet lyckades omvända by efter by.

Avsked från Helsingborg och Raus

Wieselgren lyckades så småningom vinna sina församlingsbors förtroende, och han fick t. o. m. deras tillgivenhet. Angreppen från Sturzen-Becker upphörde också med tiden. Märkas bör att han aldrig svarade på Sturzen-Beckers elakheter. Han valde i stället in den sarkastiske redaktören i kyrkorådet, och de forna antagonisterna lär t. o. m. på ålderns höst ha försonats helt. Det enda som från början förenade Wieselgren och Sturzen-Becker var deras kamp för skandinavismen och deras intresse för folkbildning. När Wieselgren 1857 skulle lämna Helsingborg för domprosttjänsten i Göteborg skrev Helsingborgsposten: "Han har gjort även sina fiender till sina vänner och många av dem saknar honom djupt."

En av dem som uppriktigt tycks ha saknat honom var Frans Kock, hans unge pastorsadjunkt i Helsingborg. 24 brev finns bevarade från honom till Wieselgren. De börjar alla: "Älskade Farbror". Kock berättar vad som har hänt i församlingen efter Wieselgrens avfärd - smått som stort. Den 14 september 1857 rapporterar han t. ex. hur skolan i Råå har träffats av blixten och

I samspråk med sockenbor. Ur boken "Peter Wieselgren" av sonen Sigfrid.

brunnit ner till grunden. Han berättar om Wieselgrens presumptiva efterföljares provpredikningar, "hur rausingarna"-som nu efter nära 300 år som annexförsamling till Helsingborg skulle bli en självständig församling tillsammans med Välluf-"lovar att om någon annan än Wadstein blir vald skall han få sura dagar". Och rausingarna sätter man sig inte ostraffat upp emot, så vald blev han-i allt Wieselgrens motsats, blyg, tyst, stillsam och inlät sig aldrig i tvistomål. Inära 40 år fick rausingarna behålla honom som kyrkoherde i sin församling.

Efter sin avfärd från vår stad levde Peter Wieselgren ytterligare 20 år som domprost i Göteborg. Den 10 oktober 1877 dog han, och det fanns inte en tidning i landet som inte med beundran och värme skildrade hans liv och gärning, hans kamp mot brännvinet, dryckenskapen och fattigdomen, hans engagement i bildningsfrågor och hans försök att ena Norden genom skandinavismens ideer .

På dessa få sidor kan naturligtvis inte Wieselgrens hela innehållsrika liv få plats. Endast helsingborgstiden med bakgrundsmaterial tas med. Om någon vill läsa mer om honom finns det två stora biografier. Sonen Sigfrid skrev år 1900 "Peter Wieselgren. En lefnadsteckning", och 1950 gav Theodor Freeman ut "Peter Wieselgren. En konturteckning i 1800-talsmiljö". En litet lättare skildring av kyrkoherdefamiljens liv här är Sigfrids "Minnen från Helsingborg" utgiven av Gillet Gamla Helsingborg 1964.

Åsa Rausing-Roos

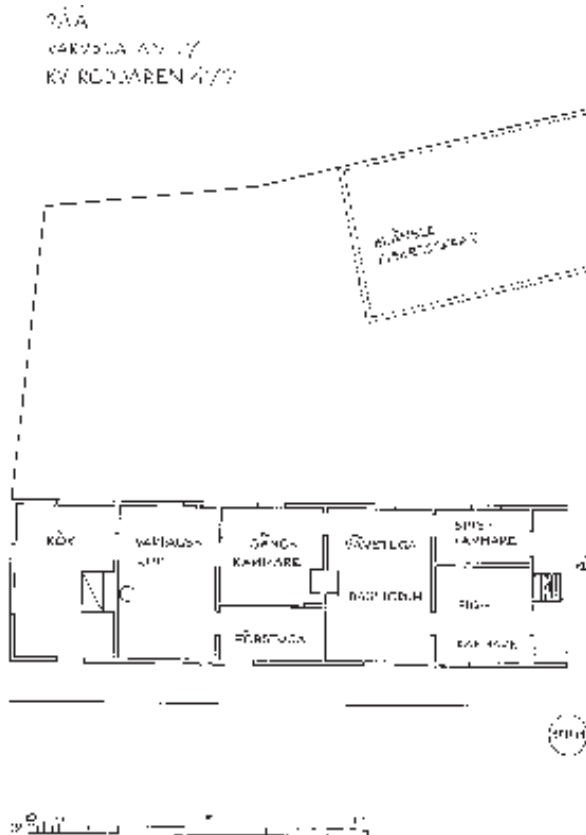
Öden och äventyr i en gammal bonde- skepparegård på Råå

För ett par hundra år sedan räckte fisket knappt till för att föda rååborna. De som hade en bit jord och kanske en andel i en jakt eller en galeas hade lättare att klara försörjningen. En av bondeskepparegårdarna, den på Råå nr 20, kallades under 1800-talet rätt och slätt "Laschörens", Lars Görans. Lars Göransson och hans son Göran Göransson blev de sista i en lång rad Hans- och Göranssöner som bebott gården så länge man kunde minnas. Släkten ska ha funnits på platsen sedan 1600-talet, enligt Genealogiska Institutet i Uppsala. Vi vet att två bröder Jöransson byggde varsin spegelvänd tvållängad gård vid sidan av varandra på platsen under andra halvan av 1700-talet. Gårdarna bestod av boningshus och fähus byggda i vinkel. Idag finns den ena kvar, den som kom att kallas Lars Görans.

1700-talet blev till en början en lugn period på Råå, även om läget 1711 blev utsatt för en plundringsräd av ett hundratal danskar. Många av gårdarna stod öde, antingen var de obebodda eller förmådde åborna inte betala skatt till kronan. Rååborna hade dukat under för umbärandena eller flytt över Öresund till den danska sidan. Nybyggare strömmade till inifrån land, ända uppifrån Småland. Men 1788 gick brand och örlog åter över Råå, som ett efterskalv till stormaktstidens våldsamma urladdningar. På kvällen den 9 augusti 1788 ankrade en rysk flotteskader upp utanför Råå och satte båtar i sjön. Befolkningen flydde inåt land medan ryssarna plundrade och brände. Halmtaken på korsvirkeshusen brann som facklor. En av de nedbrända gårdarna var Råå nr 20, ägd av Jöran Hansson. 80-åriga änkan Sissas Pehr Jörens försökte hindra de ryska soldaterna från att sätta eld på gården, men blev illa slagen. Enligt det protokoll över skadorna som upprättades efter branden hade Jöran Hansson förlorat hus till ett antal av 16 väggarum, en 1/4 del av en jakt och en mindre båt liksom 124 garn.

Nya hus

På Jöran Hanssons avbrända tomt byggdes två nya hus på grunderna av de gamla. Men först krattades bränderna ihop på jakt efter användbara föremål. Då husgrunden grävdes ut under upprustningen 1985,

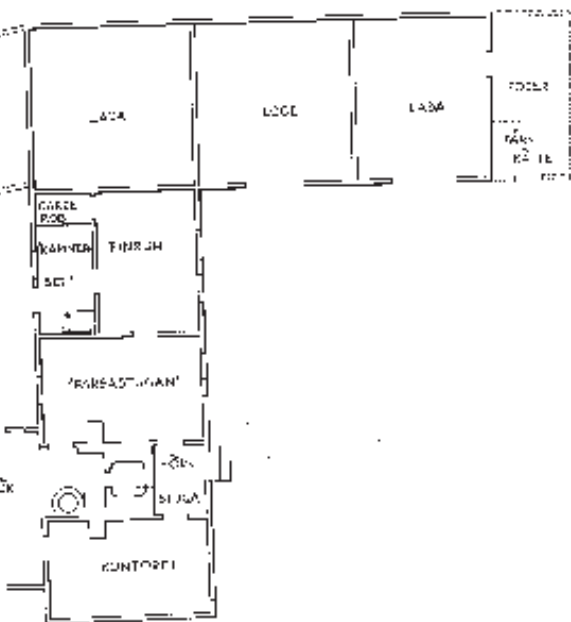

Rekonstruktion av Råå nr 20,

upptäckte vi högar med rester från ryssbranden. Det var mest frågan om glasbitar som smält i hettan och skärvor av keramik. Kanhända letade husfolket efter metallföremål som verktyg, knivar och beslag, ty sådana hittade vi inte. Men de halvt förkolnade golvbjälkarna låg kvar.

Det nya boningshuset hade en kraftigt dimensionerad korsvirkestimra av ek. Stolparna håller bredder på upp till 10 tum som medger breda väggarum vilket gav hög status. Ett väggarum är avståndet mellan stolparna i korsvirket och var i det nya huset upp emot 120 cm. Däremot var det inte mycket mer än ståhöjd inomhus.

Bakugninomhus

REKONSTRUKTION AV PLANEN
ÅR 1880

En förändring i nybygget var att bakugnen murats upp inne i huset, istället för på utsidan som var brukligt tidigare. Vi fann grunden till bakugnen under golvet i förstugan. Den hade eldats från illaren, det i Skåne traditionella kupolkök över vilket skorstenen murades upp. Annars var boningshusets plan förmodligen lik det gamla; längst i sydost närmast ladugården fanns ett oeldat kisterum med kammers, en liten kammare. Bakom kammerset fanns husets enda garderob med hängare för kläder och hyllor för Göran Göranssons långstövlar. Kammerset var förrådsrum och sovrum sommartid. Kanske har det fungerat som drängkammare med sitt läge nära ladugården. Under kisterum och kammers finns en murad källare med golvlucka.

Intill låg stuan, Farsastuan. Den kallades så därför att Lars Göransson (1802-1867) legat sjuk här mot slutet av sitt liv och då sköts av hemmavarande barn. Stuan hade annars varit det rum där familjen bodde och umgicks, här åt och sov vuxna och barn tillsammans, åtminstone under den kalla årstiden. Sommartid fanns kammerset att tillgå och ungdomarna kunde flytta upp på någon av vindarna. Stuan värmdes av en sättugn eldad från illaren. Den var sammanfogad av gjutjärnsplattor med scener ur Bibeln föreställande Simson och lejonet och Nattvarden.

Illaren

Illaren, kupolköket under skorstenen, hade en eldbänk rakt fram. Här låg också öppningen till bakugnen. På härden lagades maten över öppen eld, på båda sidor fanns öppningar i väggarna så att bränder och glöd lätt kunde rakas in i de båda sättugnarna. Till höger i illaren fanns den inmurade gryta där tvätten bykades och garn och andra fiskredskap barkades. I Jan Davidssons Det gamla fiskeläget uppges att Göranssons gård var av det pålitliga slag där man alltid kunde låna eld i en gammal träsko om morgnarna.

Den påbyggda korsvirkeslängan ner mot

Saltehoen i nordost var inte ny, stommen bestod av virke från olika hus som fogades samman till en ny helhet. Korsvirkeskonstruktionen är en byggsats som man enkelt kan plocka isär och sätta ihop allt efter behov. Takbjälkarna i undantagslängan närmast boningshuset var sammanfogade i lejd och stolpe med laxningar, en teknik som blev vanlig först under 1800-talet. I övrigt var infällningarna gjorda på gammalt sätt med en tapp av ek som låser takbjälken där den sticker ut ur stolpen.

Bygget av undantaget innebar att gården blev dubbelt så stor. Längst ut mot Saltehoen i nordost, nuvarande Varvsgatan, låg köket med ingång från den smala stret som bildade gräns mot grannen i norr men också medgav passage genom kvartret. I längan fanns även stua, sovrum och

vävkammare. Det gamla boningshuset kom tillgodo förutom ett rymligt kök även spiskammare med hyllor och skåp samt pigkammare.

Silverknappar och textilier

Makarna Göran Hansson och Hanna Larsdotter dog straxt efter varandra den 11 och 15 februari 1831. Bouppteckningen - där den gammaldags stavningen Jöran övergetts - visar att hushållet var välmående, särskilt med tanke på att Råå vid den här tiden var ett litet och fattigt fiskeläge. Makarna lämnar efter sig silverföremål av olika slag, bl a ett antal knappar som var vanliga tecken på välmåga i den tidens helgdagskläder. Här finns också tenn och koppar samt en sättugn, eller "kackeloun" som den kallades förr. Mängden av linne och kläder

Boningshuset vid sekelskiftet. Mannen längst till höger är Magnus "Tony" Olsson, som ägde gården vid den här tiden. Fotot innehåller ovärderlig information. Homejan på taket till korsvirkeslängan till vänster, liksom dubbeldörren i hyvlad panel med överljus, kunde återskapas med hjälp av detta fotografi. Papptaket var lagt med list över nock. Fasaden av lösbränt tegel hade redan då sina skador, vilket kan förklara varför den 50 år senare putsades över. Endast en skorsten finns på boningshusets tak. En andra tillkom senare, då gården styckades upp i flera lägenheter och kammerset blev kök och den gamla kistekammaren stua. Farsastuan blev finrum och kontoret skradderi.. Foto i Råå

är kanske det tydligaste tecknet på välstånd, textilierna hade sedan gammalt hög status i Skåne.

Sonen "Laschören" Lars Göransson moderniserade boningshuset och dennes son "Tjocke-Gören" Göran Göransson, efter honom. Korsvirkesfasaden mot Patrullgatan revs och murades upp med tegel. Det låga taket i boningshuset höjdes 30 cm. Takvinkeln blev mindre och boningshuset fick ett utseende mer i empiristil. Nu var det slut på halmtakens tid, brandstodsbolagen tillät inte längre den elfångda halmen. Under en övergångstid lades spåntak, sen kom papp-taken på bred front. Pappen måste strykas med stentjärna vart eller vart annat år för att hålla tätt. Tjargubbar gick runt med pyts och svabb och gjorde det smutsiga och slitsamma jobbet mot en blygsam penning. Hål i pappen lagades med en bit tyg som tjärades över.

Korsvirkeskonstruktionens svaghet är att fotträet ofta murknar upp underifrån, särskilt på mörka och fuktiga ställen där solen inte kommer åt. Vid köket murades nya tegelväggar upp någon gång efter sekel-

*Göran Göransson 1834-1902.
Foto i Råå Museum.*

skiftet. Ladugård och stall byggdes om redan c:a 1880. En länga som tillkommit någon gång under början av 1800-talet som en fortsättning av ladugårdslängan österut in i trädgården, revs förmodligen samtidigt. Den hade fungerat som upplagsplats för ved, torv och ljung och fiskeredskap. Göran Göransson var sjökaptan, men efter faderns Lars Göranssons och den äldre brodern Lars Fredriks död blev det inte mycket med fiske och sjöfart i den gamla gården. Dessutom behövdes inte ved till kaminerna i samma utsträckning nu när det fanns kol att köpa. Göran Göransson var nu engagerad i krogen uppe på läget, han ägde hästdiligensen som gick mellan Råå och Helsingborg och han var kommunalnämndens ordförande. Han höll med eget kontor i kammaren nordväst om illaren i boningshuset.

Fostersonen Gustaf Persson

Göran Göransson hade inga egna barn. Hos honom och systemen och änkefrun Sophia Backe växte fostersonen Gustaf Persson upp. Gustaf hade blivit föräldralös redan som nioåring. Fadern John Persson var sjökaptan och omkom den 20 augusti 1891 då hans fartyg förliste vid ön Mona i Västindien. Modern Kristina, Göran Göranssons yngre syster, hade gått bort i maj samma år. Gustaf Persson växte upp hos morbror Göran och moster Sophia. Tack vare fostersonen, sedermera teologie doktor och kyrkoherde i Odeljunga, vet vi ganska väl hur gården såg ut kring 1880. Gustaf Persson tillbringade sommaren 1946 på Långgatan 7. Han blev då intervjuad av Rut Liedgren och Sander Rosén från Nordiska Museet. De var vid den här tiden sysselsatta med att dokumentera Råå fiskeläge. Gustaf Persson korresponderade en tid med Sander Rosén för att göra uppgifterna om "Laschörens" så fullständiga och korrekta som möjligt.

Om inredningen i undantagets dagligrum skriver han t.ex: "Vid fönstret mot det smala nu på tvären igentäppta _strädet_ fanns ett

stort slagbord med nedfällbara klaffar. Å ena väggen en vacker björksoffa med spjälrygg - över hängde en tavla av den på orten kände marinmålaren Sjöström, föreställande slaget vid Trafalgar. Tavlan hade björkram med svarta hörn.”

Nya ägare

När Göran Göransson dog 1902 skiftades arvet och Gustaf Persson fick en betydande del av kvarlåtenskapen i form av ett legat som betalades ut allteftersom teologistudierna framskred. Gården såldes till åkaren Magnus Olsson som inrättade tre lägenheter i fastigheten. Längst bort i undantaget bodde en båtbyggarfamilj från Ekenäs i Blekinge som var känd för sin goda hemmagjorda korv. Grannen och segelmakarhustrun Justina Jönsson förbjöd sin dotter Judith att gå dit och umgås med folket från Blekinge. Kanske ville hon inte att det skulle verka som om Judith tiggde, eller kanske var båtbyggarfamiljen av den sort som fol-

ket i EFS umgicks med. Den del av boningshuset som utgjorde det gamla köket med angränsande rum, inrymde en tid bageri. I husets övriga tre rum höll skräddare Widtfelt till med sin familj.

1920 såldes gården till skrothandlaren Johan Hansson från Väla nordost om Helsingborg. Hilma hade kommit från Billeberga till Råå där hon fick arbete hos bagare Andersson. Hon fick nytta av sina kunskaper när hon bakade sötebröd till sin stora familj. Johan och hustrun Hilma fick 12 barn, varav 3 söner och 7 döttrar levde till vuxen ålder. Dottern Karin hade kommit till världen redan 1905, när sladdbarnet Åke föddes 25 år senare var Hilma 46 år. Det tog på hennes krafter och de vuxna döttrarna fick ofta komma hem och hjälpa till, inte minst Ethel som ju bodde i Kaptensgatan bara något stenkast hemifrån.

Barnen bodde i den del av huset som kallades lägenheten, de två rum och pentry som tidigare varit kök och pigkammare i det

Familjen Hansson omkring 1916. Övre raden fr v: Charles (död 1918 i spanska sjukan), Johan, Anna, Karin, Gullan och Hilma. Främre raden fr v: Elsa, Margit och

Fem av syskonen Hansson framför boningshuset 1923. I mitten den lilla kavata Birgit, flankerad av Hans-Erik till vänster och Gurlu till höger. Bakom Hans-Erik står Elsa och vid hennes

sida Ethel. Systerarna fick tränga ihop sig i pigkammaren, pojkarna i köket. I en liten gjutjärns kamin som stod i pigkammaren då vi köpte huset 1984, fann vi en katekes som tillhört Elsa, född 1912 och nr 4 i syskonskaran. Kaminen med dekor av blåstång finns nu att beskåda i kaptenkajutan på Råå Museum.

Själva boningshuset var ombyggt så att det f.d. kammerset blivit

kök och kistekammaren vardagsrum. Här bodde Hilma och Johan. En ny skorsten hade blivit uppmurad och en kamin värmdes rummet. Den gamla stuan var nu ett rymligt matrum som värmdes med en brunemaljerad kamin ansluten till den nya skorstenen. I det rum där Tjocke-Göran haft kommunkontor och där Olof Nils Widtfelt drivit skråreri inrättades nu herrum. Hit drog sig männen tillbaka vid de många kalaserna under skrothandlarens tid. Kvinnorna pratade om sitt i vardagsrummet borta vid köket, och barnen spökade ut sig i gästernas ytterkläder som hängde i farstun.

Hanssons var bland de första att via luftledning på taket dra in elektricitet i huset, det var en omvälvande och omtalad modernisering i hushållet. Skrothandlaren var en stor och glad familj, dotterdottern Kerstin Jönsson berättar att morfar Johan jämt bad sin fru Hilma att sjunga. Hilma kunde psalmboken utantill och Johan brukade säga. -Mor, du skulle blett överstepräst!

Johan älskade stenbit

Johan Hansson var en stor älskare av stenbit, när det var säsong fick han inköpt stenbit till frukost alla dagar. Den f.d. spiskammaren var nu bryggghus där de många

Trädgården mot öster var familjen Hanssons allrum, väl skyddat mot ett högt plank mot Varvsgatan. Här hängde man tvätten, här fanns några fruktträd från Göranssons plantskola över ån som Kalle planterat, här fanns utedasset och hönsen.

Vid kaffebordet från vänster: Ethel, mor Hilma, Elsa och

döttrarna bykte familjens tvätt. Men här hängde också de rökta skinkor som Hilma skar skivor av till sin hungriga familj. De vuxna barnen som fortfarande bodde hemma betalade för sig och det var ett bra argument som Johan använde för att köra upp dem om söndagsmorgnarna då han ville ha sällskap: -Betalar ni för maten skall ni upp och äta!

I det gamla stallet där Johan haft sin vackra ljusbruna häst stod nu en Buick. Sonen Kalle och kompisen Stig Nilsson, sedermera sotarmästare på Råå, brukade ibland låna den fina bilen utan Johans vetskap. Om kvällen när Hilma och Johan gått och lagt sig, öppnades stalldörrarna försiktigt och bilen rullades ut en bit på Patrullgatan innan de företagsamma ynglingarna vågade sig på att starta motorn.

”Rögan”

Under 20-talet fick gården ytterligare ett par inbyggare då två bröder Jonsson hyrde in sig och byggde sitt sillarökeri. Rökugnar murades upp i korsvirkeslängan där vävkammaren en gång legat, kontoret förlades till det gamla köket längst ut mot Varvsgatan. Den rökta sillen och ålen forslades in till saluhallen i Helsingborg där bröderna hade sin affär. Rökeriet bestod fram till 1928, därefter användes längan som förråd och lager i skrothandlarens verksamhet.

Något av de första åren på 50-talet bytte Hilma de gamla fönstren i boningshuset mot nya utan spröjsar. Detta föranledde protester från dåvarande Skönhetsrådet i Helsingborg. Tegelfasaden mot Patrullgatan och den gamla korsvirkesväggen mot trädgården putsades med cement och målades gul med kalkcementfärg. Hilma gick bort 1957 och ett par år senare sålde arvingarna gården till grannarna och segelmakarna Enok och David Jönsson.

Segelmakeriet

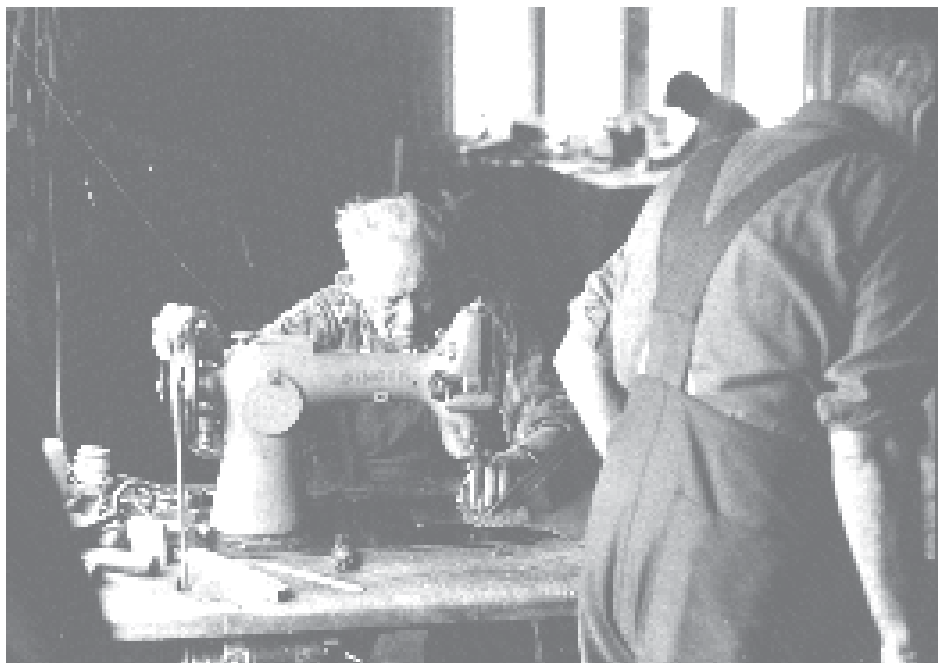
I den gamla ladugården och logan, som under skrothandlarens tid använts som magasin och hönshus, inrättades segelma-

keriet. Den breda logporten ut mot kullerstensgården murades igen och ersattes med ett stort fönster och en dörr. Vid fönstret satt Enok bakom sin stora symaskin. Det var en trampmaskin som utrustats med elektrisk motor. Motorns hastighet kunde regleras med trampa. Enok satt ofta och kisade ut mot Patrullgatan efter bekanta eller andra besökare. Karl kröp omkring på det stora golvet med måttband och en hemmagjord, skarpslipad kniv av fjäderstål. Knivarna slipades ilande skarpa på ett långt och brett stenbryne som med tiden fått en dalsänka på mitten.

Här i det nya segelmakeriet syddes under åren 1959 till 1970 mest presenningar. Tunga balar med grön och styv vaximpregnerade linneduk från Aberdeen i Skottland rullades ut på golvet och Karl Schiønning skar till. Våd lades till våd med dubbla sömmar av stark linnetråd. Karl hjälpte Enok med matningen genom att stadigt dra fram duken allteftersom maskinen sydde. Övertråden kom från en stor spole i fönstret som var dragen upp genom en ring i taket och ner till maskinen. Emellanåt togs paus för att spola på ny undertråd. -Kan du uppfinna en symaskin utan spole, då blir du rik, sa Enok.

När presenningen var färdig med trekantiga förstärkningar isydda i hörn och sidor, höggs hål med huggpipa och en rejäl hammare mot ändträet på en ekkloss. Mäsingsringar slogs i med ett särskilt verktyg, tampar av sisal med sydda taglingar split-sades i. Presenningen veks och rullades ihop, en tamp bands om, och så var den klar för leverans.

Borta vid fönstren mot trädgården höll David till. Efter flytten från loftet sysslade han mest med att laga segel eller sy kapell till lustbåtar. Tidigare hade han gjort samma tunga jobb som de andra. En period i sin ungdom hade han arbetat som badare på Ramlösa Brunn. David var segelmakeriets ansikte utåt, ofta såg man honom cykla förbi i något ärende. Han tog de mått som behövdes och kom överens om priser och

Enok vid symaskinen. Till höger skymtar David. Foto Otto v Friesen 1969.

leveranstider.

För bröderna var arbetsdagarna i segelmakeriet huvudfåran i deras liv. Hit gick de kl 8 varje morgon, hem till middag kl 12. Så tog Enok sig en middagslur i fåtöljen medan David rakade sig med sin elrakapparat och smorde sig med väldoftande rakbalsam. Kl 13 var det åter dags att börja jobba, kl 14.30 var det kaffe och vid femtiden var arbetsdagen till ända. Men dessförinnan kunde det hända att Enok skickade mig till Pressbyrån vid spårvagnens ändhållplats för att köpa oss varsin 60-öres glasspinne doppad i mörkchoklad.

Det var trevligt i segelmakeriet

Segelmakeriet var ett ställe dit folk kom för att få ett segel eller en presenning lagad, hit kom turister från campingplatsen med sina trasiga tält. Men många tittade in bara för att prata. Här var man alltid välkommen att sitta ner en stund och växla ord om det ena eller andra. Det var trevligt i segelmakeriet. En enda gång minns jag att det hettade till.

En lastbilschaufför kom in för att få en presenning lagad, vartannat ord han sa var en svordom. Jag såg hur David mörknade. Till slut kunde han inte hålla sig: -Här svärs det inte, vi är med i Missionshuset! sa han i skarp ton. Enok kunde sjunkit genom golvet, så generad blev han. Han försökte släta över. Men chauffören tog sin trasiga presenning och gick. -Lika bra det, sa David.

Sejlmakaren Jöns Petter

Ett helt liv hade bröderna levt med sitt hantverk, precis som fadern Jöns Petter Jönsson. Den unge Jöns Petter började i lära till segelmakare som 14-åring uppe hos Jöns Israelsson i korsningen Lybecksgatan/Rååvägen. 18 år gammal satte han upp eget på loftet därhemma. 25 år gammal gifte han sig med Justina Hellström, och huset delades i två halvor. Modern bosatte sig i den södra halvan och Jöns Petter och Justina i den norra. Vid den här tiden årtiondena

Segelmakarefamiljen Jönsson på 20-talet. I förgrunden Jöns Petter och Justina. I bakre raden från vänster Ruth, David, Sara och Judith. Enok står förmodligen bakom kameran.

före och efter sekelskiftet sydde Jöns Petter och hans medhjälpare segel både till fullriggare och barkar, till bramsegelskonare, jakter och skutor, till fiskekvassar och snipor av alla slag. Medhjälpare på loftet var ofta ungt sjöfolk som i sin yrkesutbildning måste lära sig hantera nål och handske. Vintertid tjänade äldre sjöbefäl en slant på att sy hos Jöns Petter under tiden som fartygen låg upplagda. Seglen syddes för hand, men snart kom kraftiga trampsymaskiner som underlättade hantverket.

Att lika ett segel med nål och handske gick inte att modernisera. Långt in på 50-talet, då rederiet Transmarin beställde många luckeseگل hos J.P. Jönssons Segelmakeri, satt Enok, David och den gamle sjökaptenen Josef Winter och drev den sylvassa, trekantiga segelsömmarnålen genom den gröna linneduken med hjälp av segelmakarhandskens mässingsbeslagna järnplatta. Med stygn efter stygn likades den grova trossen fast vid duken. Med en plattång drogs nålen ut på andra sidan, det dubbla

vaxade linnegarnet lindades runt hand och handske och drogs med kraft in emellan kardelerna. De färdiga luckeseگل var dubbelt så stora som loftet. Med visst besvär drogs de ner genom luckan i golvet och ut på vallen där det lades ihop under uppslupna former. Ett stort jobb var avslutat.

Från luckeseگل till presenningar

Luckeseگل som skyddade lastluckorna på fartygen mot regn och överbrytande sjöar blev omoderna. Varven fann nya lösningar. Slutet på en epok blev början till en ny. Nu behövdes presenningar till den nya tidens fraktare, långtradarna. Presenningarna syddes i samma gröna, vaximpregnerad linneduk. Enoks

och Karls blåbyxor glänste gröna efter många arbetsdagar med den styva och

Förre sjökaptenen Josef Winter likar

inte till användning under den tid som segelmakeriet bestod. David sydde kapell eller segel till någon lustbåt i de nya materialen, mer än så var det inte.

David går bort

En morgon i juni 1971 låg David död i sin säng. En hjärtinfarkt hade ändat hans liv. Han var yngst i familjen, men blev den förste att gå bort. Det var ett hårt slag för syskonen. David hade haft hand om familjens affärer, han hade skött ekonomin och kontakterna med myndigheterna. Hanteringen av de gemensamma pengarna var dock enkel, syskonen lade pengar i en bürs i skrivbordslådan. Där togs vad som behövdes i hushållet.

David hade skött bokföringen i segelmakeriet och eftersom Enok inte kunde räkna moms, så lade han ner segelmakeriet. Enok var 75 år, han sålde symaskinerna och tapetseraren Arne Hellström hyrde in sig i lokalen. Men Enoks liv blev dystert utan segelmakeriet att gå till. För det mesta satt han i karmstolen vid fönstret mot Patrullgatan med handen skuggande över ögonen för att se vem som gick förbi därute. Smärtorna i ryggen tilltog och humöret blev sämre. -Jag skulle ha fortsatt hos den där orgelbyggaren, sa han. Då hade jag säkert blivit gift med någon av alla hans döttrar. Enok hade rest runt med en orgelbyggare under kriget tills han en dag blev tvungen att resa hem och hjälpa fadern i segelmakeriet. Enok var organist och körledare i missionshuset. Trots sitt stelopererade knä kunde han spela på basmanualen med fötterna.

I tio år hade bröderna drivit segelmakeriet i de nya lokalerna. Nu när tapetseraren Arne Hellström flyttat in, gick Enok ofta över och pratade en stund. Men Arne fick det allt svårare med sin tennisarmbåge. Rekylen från den luftdrivna häftpistol som han använde hade skadat hans högra armbåge. Varken cortison eller operation hjälpte, smärtorna blev allt svårare och till slut måste Arne ge upp och pensionera sig. Nu

David Jönsson med kikaren som brukade ligga i vindfånget mot sjön, trafiken på Öresund var en naturlig del i vardagen. I bakgrunden den nu upprivna jänvägsrälsen som förband

Råå Hamn med Kopparverket. stod lokalen åter tom och skulle göra så tills Gerlinde öppnade sin sjukgymnastikpraktik försommaren 1986. En av de första patienterna blev Arne Hellström. Genom behandlingar med medicinsk laser blev han till slut smärtfri i sin armbåge.

Otto von Friesen

Berättelsen om den gamla bondeskepparegården och dess inbyggare är hämtad ur en kommande bok.

Med datorer skapas nya möjligheter!

I databranschen finns ett talesätt som lyder: -Alla kan vi göra misstag, men för att riktigt soppa till det behöver man en dator! Uttrycket som myntades i början på 70-talet har mist något av sin aktualitet, eftersom utvecklingen sedan dess har gått i rasande fart. Dagens datorer är såpass enkla att hantera att de blivit en naturlig del av vardagen, inte bara i arbetslivet utan även i många hem. Vi på museet har använt datorer i många år till vissa ändamål, tex medlemsregistret och för att framställa denna tidning. Nu är det dags att föra ut datorerna till museets besökare för att ge ytterligare en dimension till vårt museum.

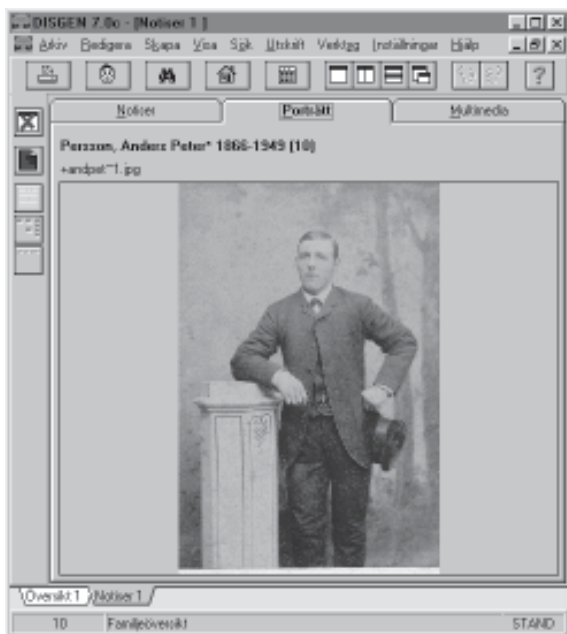
Redan när Råå Museum bildades fastslogs att inriktningen skulle vara att dokumentera och illustrera hembygdens och samhällets näringar och utkomster samt dess sociala liv. I 65 år har vi tack vare storartade frivilliga insatser mycket väl lyckats leva upp till detta. Med datorernas hjälp finns idag möjligheter att än bättre nå ut med museets berättelser och kunskaper som finns i arkiven, föremålen och konstverken. För besökaren innebär detta att allt som museet har att berätta nu kan lyftas fram och bli tillgängligt på ett helt annat sätt än vad som tidigare varit möjligt. En datateknisk utrustning har redan införskaffats med möjlighet för utbyggnad för kommande behov. Det viktigaste är dock att bestämma vad som skall lagras i datorn och till vad och hur det skall användas. För museets del är det olika register och arkiv som skall läsas in, lagras, i datorn. Det handlar om foto, porträtt, föremål, modeller, konstverk och berättelser.

Sökregister
Ett program kallat SOFIE, speciellt utvecklat och anpassat för museibruk, har köpts in där vi ska registrera vårt material efter samma principer som andra museer i Sverige. Med detta arkivprogram kommer vi bli att i en databas lagra vårt fotoarkiv och vårt befintliga manuella sökregister, där man på museet redan lagt ner ett stort arbete.

Detta görs på ett sådant sätt att man lättare än tidigare kan hitta ex ett speciellt foto för kopiering. Originalen kan då förvaras på ett tryggande sätt och behöver ej hanteras längre. Programmet ger oss även möjlighet att byta material, erfarenheter och kunskaper med andra museer. Museets dataarkiv blir inte bara en attraktion för våra besökare och medlemmar, utan även för forskare inom olika områden som har intresse och behov av vårt material.

Släktforskning

Ett annat program, DISGEN, är speciellt

Med släktforskningsprogrammet DISGEN kan man även koppla bilder, ljud mm till personerna.

utformat för släktforskning. Avsikten är att läsa in olika släktmaterial med människor födda på Råå eller på annat sätt knutna till Råå. För att göra detta material så komplett som möjligt hoppas och räknar vi med en aktiv medverkan av museets medlemmar och besökare, bland annat genom arbetsgrupper som kan söka och arbeta med gemensamma släktgrenar och anor. Vi har ju redan ett fantastiskt arbete att bygga vidare på med Elsa Olssons släktmaterial.

Programmet har sofistikerade möjligheter att koppla namn på personer till bilder, video och ljud. Här finner vi en naturlig koppling till vårt porträttarkiv. Givetvis finns olika sökvägar för den som vill söka sina anor. Så småningom skall besökarna själva ha möjlighet att söka i vårt släktmaterial, men till en början kommer vi låta besökarna vända sig till receptionen där de får en blankett att fylla i. Museets personal gör sedan sökningen och skickar utskrifter mot en skälig avgift.

Multimedia

Avsikten och syftet med museet är att för besökaren berätta om Råå. Med datorerna ökar dessa möjligheter än mer, tex genom att besökaren på dataskärmar, sk datakiosker, ute i museet skall kunna se och höra olika program med berättelser och historier om människor och deras yrken, om föremålen och konstverken. Därför har redan nu ute i museet placerats en datakiosk där besökarna kan se och höra "Berättelser från Råå". Dessa är korta berättelser nedtecknade av Anders Peter Persson, min farfar och en av museets initiativtagare, och som jag har producerat med dator teknik (sk multimedia). Besökarna kan se fyra olika program: "Smugglarsnipan", "Gudrun", "Vi kommer nog iland" samt "Minnesstenen". Man väljer själv genom att "klicka" på det eller de program man vill se. Speaker är Hans Villius, och videoinslagen är bla från Råå-filmen.

Internet

När vi så småningom blir uppkopplade på

Internet kan vi lägga ut mindre delar av vårt material på en sk hemsida, vilket säkerligen kommer att ge oss nya grupper av besökare till vårt museum. Med Internet kan vi även själva söka material och kunskap samt kommunicera med andra museer världen över.

Stort arbete

Så nu ligger ett stort arbete framför oss - att läsa in all den kunskap som finns samlad för att öka museets attraktionskraft i framtiden. Det är ett omfattande arbete som kräver planering och många arbetstimmar. Redan nu har flera i jobbarlaget anmält att de vill hjälpa till med detta grannliga inläsning-sarbete. Säkert blir det så att det spontant kommer att bildas grupper som vill arbeta med speciella projekt, som tex den ovan nämnda släktforskningen eller om berättelser och andra kunskaper specifika för Råå.

Framtiden

Utvecklingen i databranschen går fort. De ovan beskrivna användningsområdena är de som vi direkt kan se just nu, men nya möjligheter kommer med största sannolikhet att utvecklas. Vad vi med säkerhet vet, är att vi idag lägger en av byggstenarna till framtidens museum, och att vår satsning på datorer kommer att leda till ökad förståelse och kunskap om gångna tider, både för medlemmar och besökare.

Bengt Persson

Har ni ett konstverk av Anders Peter Persson?

Vi planerar att till säsongen 1999 göra en utställning på Loftet som till stor del skall bygga på konstverk av Anders Petter Persson. Ni som har ett verk, eller känner till var det finns, skriv till Råå Museum. Ni kan också ringa mig på tel 046 25 64 74.

MUSEITIDNINGEN

Redaktör: Otto v Friesen
Patrullgatan 18
252 70 Råå
Tel 042-26 16 20

I redaktionen:
Ragnar Thornberg
Lennart Åström

Från årsmötet

Den 31 mars 1998 hölls årsmöte i Raus församlingsgård. Ca 80 medlemmar deltog i mötesförhandlingarna. Efter sedvanliga förhandlingar valdes nya medlemmar till styrelsen, som efter konstituering har följande utseende:

Ordf.	Ragnar Thornberg	Adjungerade	Eric Björck (arkivarie)
Vice ordf.	Sigvard Windfors		Örjan Kronvall
Sekr.	Barbro Kronvall		(materialförvaltare och foto-dokumentation)
Kassör	Torsten Stuesson	Revisorer	Stig Fernehall
(Dessa fyra utgör AU)			Staffan Jonasson
Övriga	Bengt Rådbrink	Revisorsuppl.	Gunilla Kittel
	Eva Olsson		
	Siv Olsson	Valberedning	Sven Wittgren (sammankallande)
	Lennart Åström		Örjan Kronvall
	Marianne Wittgren		Bernt Mattson
Suppl.	Michael Backe		Curt Olsson
	Jan-Arthur Delin		

Efter avslutat möte var det kaffe och trevlig samvaro. Nils Pålsson berättade minnen och äventyr från 30-talets Råå, vilket var mycket uppskattat av mötesdeltagarna.

Årsmötet 1999 äger rum tisdagen den 23 mars.

RÅÅ MUSEUM FÖR FISKE OCH SJÖFART GRUNDAT 1933

Hamnplan, 252 70 Råå, Tel 042-26 11 31, Postgiro 64 48 36-9

Museet öppet under vinterhalvåret onsdagar 17-20, stängt i december.

Obs! Öppet annandag jul och nyårsdagen 14-17!

Öppet för grupper efter tidsbeställning hos Siv Olsson, tel 042-262688
eller Sven Assarsson, tel 042-261038.

Medlemsavgift 50:- per år, ständigt medlemskap 500:-

FöreningsSparbanken stöder

